

Kannanotto Liikenne- ja viestintävirastolle ajokortin ikäpoikkeusluvan myöntämisperusteisiin

Nuorisovaltuustojen nuoret vaativat, että ajokortin ikäpoikkeusluvan myöntämisen perusteita muutetaan. Nykyiset myöntämisperusteet asettavat nuoret eri puolilla Suomea eriarvoiseen asemaan ja jättävät huomioimatta harvaan asuttujen alueiden erityisolosuhteet.

On tärkeää, että nuoret pääsevät harrastuksiinsa, vaikuttamistoimintaan sekä tapaamaan sukulaisiaan silloin, kun julkista liikennettä ei ole käytettävissä. Erityisesti Lapissa, Kainuussa ja Itä-Suomessa tilanne on monin paikoin kestävä. Näillä alueilla koulutus- ja harrastusmahdollisuudet edellyttävät usein liikkumista kuntien välillä, mutta julkinen liikenne ei mahdollista tätä käytännössä lainkaan tai palvelut ovat hyvin rajallisia.

Monet nuoret joutuvat muuttamaan pois kotipaikkakunnaltaan toisen asteen opintojen vuoksi. Erityisesti viikonloppuisin julkinen liikenne ei mahdollista kotona käymistä, ja osassa opiskelija-asuntoloista ei edes ole mahdollista yöpyä viikonloppuisin. Tämä koskettaa erityisesti pieniä kuntia, joissa ei ole tarjolla toisen asteen koulutusta. Nykyinen tilanne heikentää merkittävästi nuorten yhdenvertaisuutta riippuen siitä, missä päin Suomea he asuvat.

Nuorisovaltuustot ovat lisäksi huolissaan siitä, että nuorten vaikuttamismahdollisuudet kapenevat, kun julkinen liikenne ei mahdollista osallistumista esimerkiksi nuorisovaltuustojen kokouksiin, tapahtumiin ja muihin vaikuttamistehtäviin. Nykyiset poikkeusluvan myöntämisperusteet eivät myöskään tunnista nuorten yhteiskunnallista osallistumista riittävän painavana perusteena luvan myöntämiselle.

Erityisiä haasteita aiheuttaa myös ikäpoikkeusluvalla ajavien nuorten ajokielto kello 00.00-05.00. Syrjäseuduilla pitkät välimatkat, vähäinen liikenne sekä julkisen liikenteen puuttuminen tarkoittavat, että nuoret eivät aina pysty palaamaan turvallisesti kotiin harrastuksista, kilpailuista, tapahtumista, työvuoroista tai opiskeluun liittyvistä matkoista. Käytännössä yöaikainen ajokielto voi estää osallistumisen kokonaan tai pakottaa nuoren jäämään yöksi pois kotoa tilanteissa, joissa vaihtoehtoisia kulkutapoja ei ole. Tämä asettaa erityisesti harvaan asuttujen alueiden nuoret eriarvoiseen asemaan verrattuna kasvukeskuksissa asuviin nuoriin.

Nuorisovaltuustojen nuoret vaativat, että ikäpoikkeuslupahakemusten käsittelyssä käytetään nykyistä laajempaa harkintaa, jossa huomioidaan asuinpaikkakunta, julkisen liikenteen saatavuus, pitkät etäisyydet, harrastustoiminta, opiskelun tarpeet, nuorten vaikuttamistoiminta sekä alueelliset erityispiirteet. Lisäksi yöaikaista ajokieltoa tulee tarkastella kriittisesti harvaan asuttujen alueiden näkökulmasta. Yöaikaiseen ajoon on hyvä saada esimerkiksi erikoislupa harrastukseen liittyvällä puoltolausunnolla esimerkiksi valmentajalta, työnantajalta tai vaikuttamistoiminnan ohjaajalta.

Näillä muutoksilla voidaan edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja varmistaa, että kaikilla nuorilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua opiskeluun, harrastuksiin, vaikuttamistoimintaan ja yhteiskuntaan riippumatta asuinpaikastaan.

Lapin hyvinvointialueen maakunnallinen nuorisovaltuusto